

LA DARRERA OBRA POÈTICA D'AGUSTÍ BARTRA

(Cop d'ull fugaç)

Agustí BARTRA: *Soleia*. «Les Eines», 30. Editorial Laia. Barcelona, 1977. *L'home auroral*. «Ausiàs March», 12. Editorial Vosgos. Barcelona, 1977. *El gos geomètric*. «Les Eines», 43. Editorial Laia. Barcelona, 1979.

Soleia, *L'home auroral* i *El gos geomètric* són els tres poemes majors que Agustí Bartra ens ha donat durant els nou anys que han transcorregut d'ençà del seu retorn de l'exili. L'important bloc que aquests tres llibres componen s'acaba de perfilar amb tres reculls de poemes curts: *Poemes del retorn* (1972), *Els himnes* (1974) i *La fulla que tremola* (1979). Si, a més a més, tenim en compte que *Soleia* el conformen tres extensos poemes editats, autònomament, el 1972, el 1974 i el 1976 (*Rapsòdia de Gari*, *Rapsòdia d'Arnau* i *Rapsòdia d'Ahah*) no podrem deixar de constatar que el balanç bartrià d'aquest decenni constitueix una demostració exemplar de voluntat creativa irrenunciable.

En rigor, no hi ha res que ens autoritzi a creure que les esmentades obres majors hagin estat escrites amb una intenció de totalitat preconcebuda i estructurada. Malgrat això, m'atreviré, aquí, a suggerir la possibilitat de llegir-les *com si fossin* una trilogia. Aquesta meua proposta de lectura recolza en la següent premissa: *Soleia* és una recapitulació del passat, mentre que *El gos geomètric* és una interpretació del present i *L'home auroral* una projecció de futur.

Després d'haver navegat durant trenta anys en funció del retorn, el fet de l'arribada definitiva a Ítaca havia de comportar un replantejament total de la seva actitud creadora, és a dir vital. Diu Vidala, a *L'home auroral*: «És la teva hora greu, després dels teus combats per l'amor inefable / i el llarg emplenament dels càntirs de l'exili / per la salvació de la comuna llar i els martells de la llengua sembrada de llavors.» Per això, ja instal·lat al casal, el poeta s'asseu vora Penèlope i comença a recabdellar tota la seva llarga i atzarosa experiència poètica, és a dir vivencial. I el resultat, naturalment, és llarg i atzarós: *Soleia* és una trilogia extensa (uns cinc mil versos) i d'una gran complexitat. La figura de *Soleia*, la noia de la llàntia, símbol de l'ideal permanent i fonamental, aglutina l'assumpció poè-

vergeixen tots els símbols vitals, filla del mar, amb qui s'ha de realitzar el somni de l'home auroral, encara només presentit en la llunyania.

Finalment, entre la recapitulació de tota la seva experiència i la manifestació del seu desig ideal, Bartra es decideix a abordar la realitat pròsopa de la humanitat. Esorgeix *El gos geomètric*. Partint del Caliban shaicस्पैवीà i limitant-se a les significacions de Prometeu, Hísitip i Crípsit, modela el límit de l'habitat degradant i grotesc en forma de poesia amb els amaraiv i amb l'ocelot i el ocell de destrucció. Entre pell i despulla i el vent vist als lladracs de l'arraclozabri fetocogòs geomètric i Caliban oscil·la fòllament dividit; mentre ascendeix pel seu ventrícol fatàtic i dona dimensió similar a la de *l'hampton world*. El gos geomètric ens apareix molt més complex, molt més suggerent, i molt més amant l'inquietant, i amb moments d'una potència i visió d'aria abductant i d'estricta en prosa sense punts a l'apropiats dels deliriosos protagonistes. Resulta un poema patètic i surrealista i *El gos geomètric* és, per a nosaltres, el poema de l'home del nostre segle. És potèstic i marquetés, una de les creacions més originals i més valeroses de la lírica bartriana. I no té cap no atorga i té un dels més convincents. Ve a dir, és, doncs, la proposta de lectura. En una nota d'aquestes dimensions no es podria pretendre de cap manera d'anàlisi individual de les tres obres i s'espera que l'ambició i el capítol esbós traçat serveixi per intentar-ne la lectura contrastada, que, tant o quita, ben veig, de l'interpretació de cada una d'elles i per acabar, ajudarà a comprendre millor la mala comedia obra d'Agustí Bartra.

Miquel Descloot

El 1926, dues col·leccions d'unes o tres edicions d'un text inductor, respectivament, que no hi havia estat modificat sinó en tot cas suprimint. Aquesta vegada, la desada general de notes i prólegs —entre altres el text I del Pòrtic a Com un núvol llengües, un dels més bells de tot el català— ha convertit en un pròleg i en llibres successius, és a dir, n'ha fet ambicióssament un llibre únic. Aquesta ambició o tendència a la unitat de l'obra, que tant pot ser